WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Ympäristövaliokunta 15.3.2017

ASIA: WWF:n lausunto valtioneuvoston selonteosta kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda 2030:sta

WWF ehdottaa, että:

- Selontekoon sisällytetään Suomen toimien globaalit vaikutukset ilmastonmuutokseen liittyen
- Ekologinen kestävyys mm. meriin ja kehitysyhteistyöhön liittyen on sisällytettävä selontekoon
- Kestävän kehityksen kasvatuksen kohtaan on selonteossa lisättävä käytännön toimia

Valtioneuvosto toteaa, että kestävän kehityksen ohjelma vaatii syvällistä yhteiskunnallista muutosta ja pitkäjänteisyyttä. Se ei kuitenkaan itse tartu tähän haasteeseen. Toimintaohjelma ei tarjoa riittäviä toimia kestävän yhteiskunnan rakentamiseksi seuraaville sukupolville Suomessa, saati maailmalla, vaan kahlitsee ajattelun ja käytännön toimenpiteet hallituskauden mittaiseksi.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet astuivat voimaan vuoden 2016 alussa. Tällöin Suomen hallitus kutsui lukuisat yhteiskunnalliset toimijat laatimaan ohjelman kestävän kehityksen toteutukselle. On myönteistä, että selonteon keskiöön on valittu kaksi sidosryhmien esiin nostamaa kipupistettä, eli ilmastotoimiemme riittämättömyys sekä työ ja talouskasvu. Huolestuttavaa kuitenkin on, kuinka selonteko jättää ilmastonmuutoksen suurimmat uhat käsittelemättä. Selonteossa sivuutetaan Suomen toimien globaalit vaikutukset ja keskitytään ainoastaan ilmastonmuutoksen tarjoamiin liiketaloudellisiin mahdollisuuksiin. Ilmastonmuutoksen pahimpien seurausten hillitseminen ja tuki globaaliin muutokseen sopeutumiselle jäävät paitsioon.

Kestävän kehityksen taloudellista puolta korostetaan ohjelmassa erityisen paljon. Kestävyyden ekologinen puoli jää hyvin marginaaliseksi. Luonnonsuojelu mainitaan ainoastaan yhdessä lauseessa koko selonteossa ja biodiversiteettia eli luonnon monimuotoisuutta ei löydy suunnitelmasta sanoina lainkaan. Meret ja niiden kestävyydestä huolehtiminen puuttuu myös lähes kokonaan, vaikka tämä vuosi on erityisesti YK:n SDG:n mereen liittyvien tavoitteiden edistämisen erityisvuosi. Se, että valtioneuvosto sivuuttaa ajankohtaisesti tärkeät asiat selonteossaan vähentää ohjelman uskottavuutta.

Hallitus ei myöskään esitä riittäviä ratkaisuja siihen, miten esimerkiksi kehitysyhteistyössä päästään kestävän kehityksen uralle leikkausten jälkeen.

Ekologisen kestävyyden unohtaminen on erityisen valitettavaa, koska ilman toimivaa ja monimuotoista elinympäristöä ovat muut kestävyyden elementit saavuttamattomissa Suomessa ja globaalisti.

Seuraavat kolme kuvaa kertovat maapallon tämänhetkisestä ekologisesta tilanteesta. Kuvat korostavat sitä, miksi ekologisen kestävyyden lisäämisen tulisi olla ohjelmassa huomattavasti suuremmassa roolissa.

Ensimmäinen kuva on kuva Tukholman yliopiston (Stockholm Resilience Center) planeetan rajat-kuva (Steffen et al. 2015), joka näyttää miltä osin olemme jo ylittäneet maapallon kestokyvyn rajat.

Toisena on ihmisten ekologisen jalanjäljen suuruus, joka vahvistaa ensimmäisen kuvan viestiä. Maapallon kantokyky ylitetään lähes kaksinkertaisesti.

Kolmas kuva kertoo, miten maapallon selkärankaisten eläinten yksilömäärät ovat vähentyneet dramaattisesti vain 40 vuoden aikana vuodesta 1970 lähtien.

Planeetan kestävyyden rajat

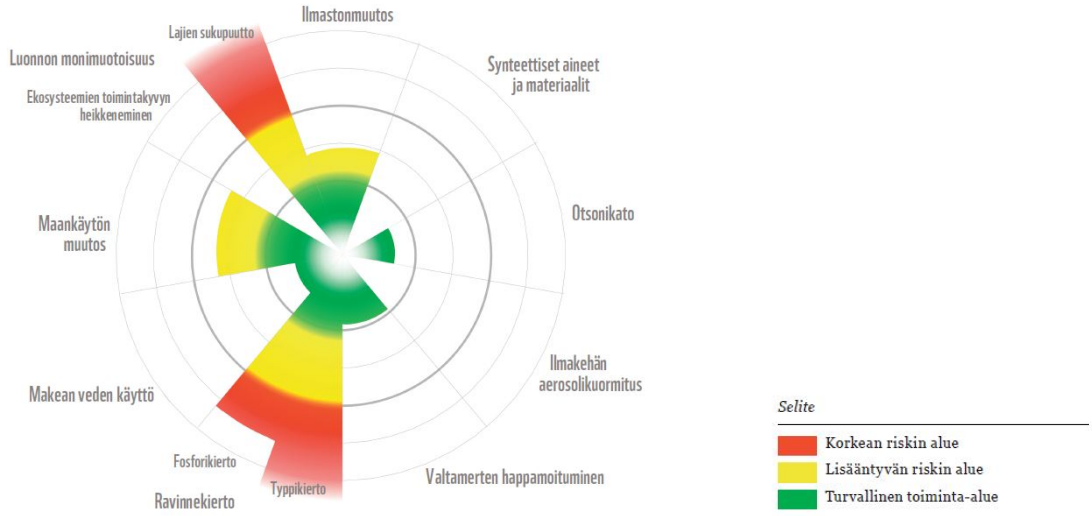

Ekologisen jalanjäljen kehitys

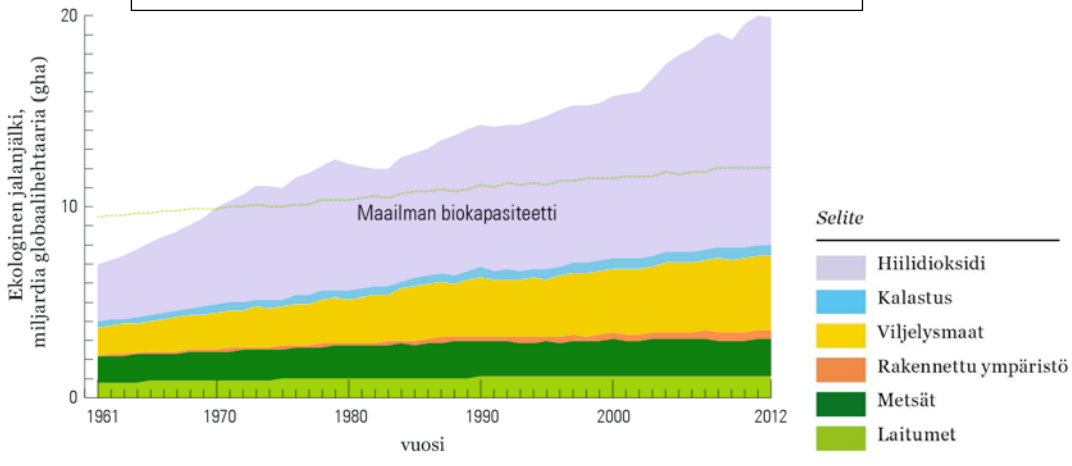

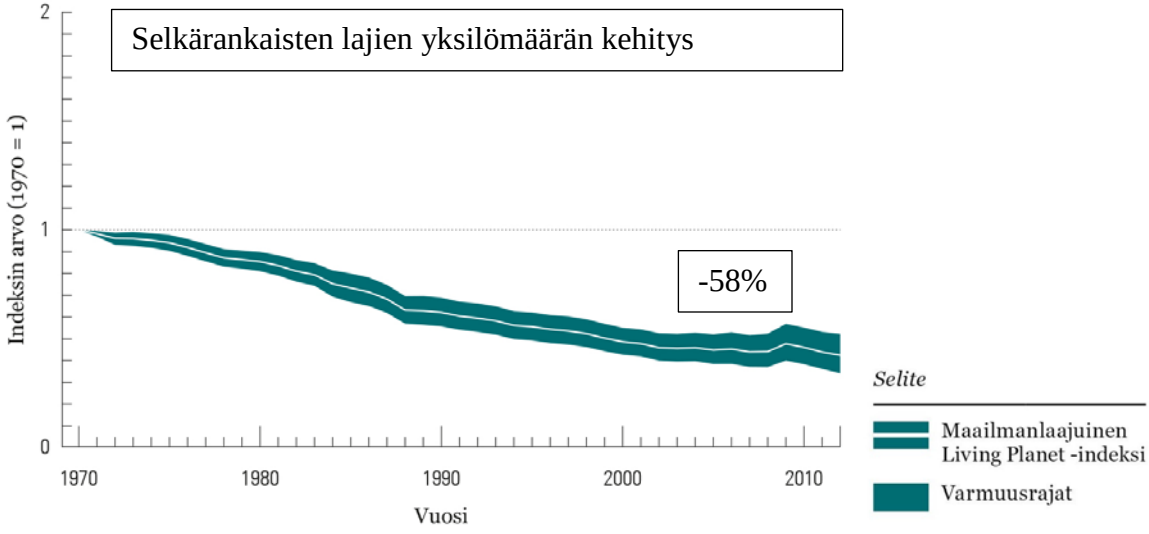

Selonteosta löytyvästä alla olevasta kuvasta puuttuu kokonaan kestävän kehityksen tavoite numero 14 (vedenalainen elämä). Valitettavasti tuo sisältö on pitkälti unohtunut myös ohjelman tavoitteista ja ne pitää sinne lisätä Itämeren ja maailman merien tilan parantamiseksi.

Vastikään maailmanlaajuisesti tehdyssä väliarvioissa YK:n kestävän kehityksen kasvatuksesta (*The Global Action Programme (GAP) on Education for Sustainable Development (ESD)*) todettiin, että kansallinen toimeenpano ei ole käynnistynyt valtiotasolla. Tämä heijastuu myös tästä valtioneuvoston selonteosta, jossa kestävän kehityksen kasvatuksen rooli on lähes kokonaan jäänyt huomiotta. Kohdan 7 (”Luonnon kantokykyä kunnioittavat elämäntavat”) toimeenpano on vailla käytännön toimia: kohdassa ”kannustetaan kansalaisia toimimaan sosiaalisesti ja ympäristöllisesti vastuullisesti”, mutta lause jää vaille vastuutahoa. Samoin tapahtuu kohdassa C6 (”nuorten äänen vahvistaminen kestävän kehityksen kysymyksissä”). WWF peräänkuuluttaa tarvetta kansallisen kestävän kehityksen kasvatuksen ohjelman toimeenpanolle. Se laadittiin jo YK:n kestävän kehityksen kasvatuksen vuosikymmenen aikana (2005-2014), mutta sen toimeenpano on ollut olematonta. Uusissa valtakunnallisissa perusopetuksen opetussuunnitelmissa aihe on nostettu esiin. Jotta tämä osa-alue toteutuu opetuksessa, on kunnille annettava siihen tukea. Esimerkiksi opettajien täydennyskoulutukseen ko. aihepiiristä tulee osoittaa riittävästi resursseja.

WWF toivoo, että eduskunta vaatii lisää käytännön toimia ohjelman sisältöön ja linjaa tavoitteita ja toimenpiteitä pitkäjänteisesti yli hallituskauden ja -kausien.

Maailman luonnon säätiö (WWF)
Suomen rahasto

Liisa Rohweder, pääsihteeri (liisa.rohweder@wwf.fi)

Jari Luukkonen, suojelujohtaja (jari.luukkonen@wwf.fi)